

Disputatio juridica inauguralis de judiciis, & foro competenti

<https://hdl.handle.net/1874/340688>

13

DISPUTATIO JURIDICA
I N A U G U R A L I S,
D E

Judiciis, & Foro Competenti,

Q U A M

FAVENTE DEO TER OPT. MAX.

Ex auctoritate Magnifici Rectoris,

D. JOHANNIS van MUYDEN,

Jur. Utr. Doct., ejusdemque Facultatis in Inclita Academia
Ultrajectina Professoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici consensu, & Nobilissima
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in UTROQUE JURE honoribus, & Privilegiis
ritè, ac legitimè consequendis.

Eruditorum examini subjicit

J O H A N K I E N, DORDR. BATAV.

Ad diem II. Junij horâ locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officina FRANCISCI HALMA, Academiæ
Typographi, clō lōc LXXXVII.

*Viris Nobilissimis, Amplissimis, atque Gravissimis
Dominis*

D. JOHANNI KIEN,

Florentissimæ Urbis Almarix Senatori Patri suo, filiali debito, honore, ac amore prosequendo.

D. GUALTERO de LANSCHOT,

J. U. D. quondam Prætori, Consuli, & Senatori ampliff.: civitatis Lugduni Batavorum, ac eo nomine Præfecto deputato ad Cameram Societatis Indiæ Orientalis, quæ est Amstelodami, nunc vero Consiliario & Magistro rationum dominiorum Illustr. & Præpott. Ordinum Hollandiæ Westfrisiæque integerrimo, Avunculo suo Magno.

U T E T

Nobili ac Generoso, Domino

**D. GUILIELMO ab EGMONT
de NYENBURG,**

Senatori ac olim Scabino laudatæ modo urbis Almarix, atque eo nomine ad Nobiliss. & Potent. Collegium, quod præest auditioni rationum Reipublicæ Westfrisiæ & Hollandiæ Borealis Regionis, in Westfrisia & eadem Boreali Hollandiæ Regione, deputato, ac insuper Præfecto aggeri de Schermeer Vigilantissimo atque indefesso, consobrino suo.

N E C N O N

Illustrissima ac Generosissima Excellentia maximeque strenuo Heroi,

D. D. CORNELIO TROMP,

Comiti de Syllisburg, Equiti Ordinis Elephantis, nec non Equiti Baronnetti, ut & Hollandiæ ac Westfrisiæ vice-Archithalasso Generali, &c. &c. Cognato suo

*Se atque Disputationem hanc Inauguralem quam
humillime offert*

JOHAN KIEN, A. & R.

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,

DE

Judiciis, & Foro Competenti.

CAPUT PRIMUM.

E potentiorum libidini exponerentur inferiores, & cupiditatis, atque avaritiæ dominaretur affectus autoritate privata sibi jus dicere (exceptis quibusdam casibus) nemini regulariter permissum est *l. 17 ff. de judiciis*, quicquid enim publice per magistratum fieri potest, majoris tumultus evitandi gratia, singulis non est concedendum *l. 176 ff. R. 7.* Quapropter ad juris publici tutelam constitutum est *judicium*, quæ vox licet in jure nostro nonnunquam pro mentis discretionem, sive animi judicio, *l. 12. in fin. §. 2. ff. de judic.* sœpius etiam pro sententia, aut loco, in quo judex jus dicebat *l. 2. & passim ff. si quis caus. in judic.* ut & pro ipsa actione in *judicium* deducta, accipiatur, hic tamen definitur, quod sit *legitima cause disceptatio, quæ sit ex parte actoris, & rei coram judice litis finiende gratia, arg. l. 1. ff. de re judicata.*

Partes *judicii* præcipuæ sunt *litis contestatio*, & *sententia*. Continet autem *litis contestatio* petitionem actoris coram judice, & ad eam rei conventi responsionem per contradictionem *l. unic. C. de litiis cont.* Ante *litis contestationem* nulla *judici* de causis cognoscendi potestas competit per *Nov. 53. cap. 4.* quia principium *judicii* est, & ante eam nullum est *judicium*. Varias illa producit effectus, omnese nim *actiones* alias morte, vel tempore perituras perpetuat §. 1. *inst. de perp. & temp. action.* Contestantem efficit *litis dominum* *l. 11. & 13. C. de procur.* Rem facit *litigiosam* *l. 2. C. de litigios.* *Sententia*, quæ *judicio* finem imponit, debet esse definitiva, ut executioni mandari possit, & ut valeat lata à *judice* competente presentibus regulariter omnibus illis, qui *judicare* sunt jussi *l. 87. & 89 ff. de judiciis l. 17. §. ult. l. 18 ff.*

4 DISPUTATIO JURIDICA

de recept. arbitr. His itaque præmissis, & natura judicii perspecta ad varias ejus divisiones, & deinde ad personas judicium constituentes transibimus addituri in fine pauca de fora competenti.

CAPUT SECUNDUM.

Dividitur primo judicium, quod fit *civile* in quo agitur ad commodum actoris privatum, vel *criminale*, in quo ad poenam capitalem corporalem, vel pecuniariam fisco applicandam contenditur *l. ult. ff. de privat. delict. l. ult. ff. de furtis*. Civile judicium subdividi potest in *possessorium*, & *petitorium*, illud est, in quo de sola possessione adipiscenda, retinenda, vel recuperanda contenditur *l. 12. §. 1. ff. de acquir. possess.* hoc est, in quo de rei proprietate, sive alio jure extra possessionem agitur. Possessorium D. D. rursus faciunt duplex, aliud *summarium*, in quo sine strepitu, & figura judicii proceditur, in quo præter citationem, & necessarias probationes reliqua juris solennia omittuntur, ad quod judicium referendæ sunt momentariæ possessiones, & extraordinariæ cognitiones *per l. 8. C. unde vi*. Aliud *ordinarium*, in quo omni juris ordine servato, pleneque causæ cognitione adhibita proceditur.

Secundo judicium dividunt in *publicum*, in quo quivis ex populo actoris, & accusatoris vice fungi potest, vel in *privatum*, in quo is tantum agit, ad quem res, vel injuria pertinet *l. 1. ff. ad l. Corn. de sicar. l. 5. ff. de publ. judic.* Privatum dividi potest in *universale*, in quo de juris universitate agitur *l. 1. in pr. ff. de R. V. in generale*, quod multas causas amplectitur *l. 38. ff. pro socio.* & in *singulare*, in quo rei singularis fit persecutio *l. 1. ff. de R. V.* Porro judicium est, vel *præparatorium*, vel *principale*, cui præparatorium quasi viam sternit *l. 56. ff. de procur.* Aut *in rem* est vel *in personam*. Aliud *bonæ fidei*, *stricti juris*. Ut & aliud *competens* vel *incompetens*. Quamvis plurimæ aliæ divisiones supersunt, has tamen ut maxime necessarias enumerasse sufficiat.

CAPUT TERTIUM.

Judicium constituunt personæ *principales*, ut actor, reus, & judex, quibus adjunguntur aliæ *accessoriæ*, quæ judici, vel partibus acce-

accedunt, atque inserviunt, ut Assessores, apparitores, advocati, & similes. *Est autem iudex persona publica auctoritate ad iudicandum constituta*, qualis, quicumque non prohibetur, dari potest ab illis, quibus id lex, SCtum, vel princeps concessit *l. 12. §. 5. ff. de iudiciis*, sive sit paterfamilias, sive filius. *l. 12. §. ult. ff. de iud.* nam in publicis causis non attenditur patria potestas.

Arcentur a iudicandi munere, quidam natura, ut surdi, muti, perpetuo furiosi *l. 12. §. 2. ff. de iud.* impuberes, nec non minor annis octodecim, post illam vero ætatem consensu partium, aut voluntate Principis ad iudicium admittitur *l. 57. ff. de re iudicat.* non tamen ad iudicandum cogi potest *l. 41. ff. de recept. arb.* Nonnulli lege impediuntur esse iudices, ut Senatu moti propter turpitudinem, & ob crimen infamia notati. *l. 12. §. ult. ff. de iud. l. 2. ff. de senator.* neque enim iudicem deceat esse notatum, cum officium ejus adjunctum habeat honorem, & dignitatem, a qua arcendi infames *l. 2. ff. de assess.* ut & cæci in causis ocularem inspectionem desiderantibus, in aliis non *l. 6. ff. de iud.* Moribus repelluntur mulieres, nisi de jure hæreditario, vel de consuetudine habeant jurisdictionem, *cap. 4. x. de arbitr.* servi, qui jure civili pro nullis habentur.

Cæterum debet esse iudex vir bonus *l. 137. §. 2. ff. V. Obl. verax l. 6. ff. de offic. pras.* justus, constans *l. 19. ff. de off. pras.* gravis *l. 13. eod.* nec severior, nec clementior *l. 11. ff. de pænis* incorruptus *nov. 8.* legum peritus, idque ea ratione, quod iudex secundum leges iudicare debet, non nego tamen plerosque magistratus, & provinciarum administratores militares fuisse magis arma, quam literas scientes, & propterea distinguendum puto inter iudices minores, & majores, qui literarum imperiti esse possunt, quoniam non per se iudicant, verum ex consilio Assessorum, quos jurisperitos esse oportet, nam si Assessoris imprudentia jus aliter dictum sit, quam oportuit, non hoc magistratui, sed ipsi Assessori nocet. *l. 4. ff. quod quisque juris &c.* Minoribus autem, cum per se iudicant, scire leges necesse est. Imperitis tamen permittitur earum causarum cognitio, quarum ipsi peritiam habent. *l. pen. C. de iudiciis.*

Officium porro iudicis est, causam diligenter audire, anxie veritatem negotii examinare *l. 3. ff. de rest. in integr.* aliaque eodem spectantia plena inquisitione discutere *l. 9. C. de iud.* & utrimque facta allegatorum collatione post maturam deliberationem determinare se-

6 DISPUTATIO JURIDICA

cundum veritatem legibus constitutionibus, aut moribus proditam §. 1. *inst. de offic. judicis* etiam secundum conscientiam, quæ si cum allegatis, & probatis pugnet, deponendum est judicis officium. & ut veritas pateat, iudex personam testis assumere debet *l. 79. §. ult. ff. de jud. l. 11. C. de jud. arg. l. 36. ff. de re iudicata.*

Hicce de iudice dictis ad litigatores progrediar. *Actor* est, qui ad iudicium provocat, *reus*, qui convenitur, in duplicibus vero iudiciis, qui adversarium prius ad iudicium provocat, est actor, si vero illud non constet, sorte dirimitur uter sit actor, aut reus *l. 13, 14, & 29. ff. de judic.* Nullus autem invitus agere, vel accusare tenetur *l. 11. C. ut nemo invit.* Excipiunt tamen *D. D. l. Diffamari 5. C. de ingen. & manum.* qua Diffamans intra certum diem a iudice præfigendum actionem suam instituere cogitur, aut si non agat perpetuum illi imponitur silentium. Etiam si id officii ratio postulet, cogitur enim tutor pro pupillo, & curator pro adolescente agere, nisi tutelæ iudicio damnari velit. Observandum circa reum quod unus pro alio conveniri nequeat, non uxor quidem pro marito, *tot. tit. C. ne uxor. pro mar.* Requiritur porro in utroque ut legitimam habeant personam standi in iudicio, unde servi, impuberes, furiosi, alique similes a limine iudicii sunt repellendi *tit. C. qui leg. pers. hab. stand. in jud.*

CAPUT QUARTUM.

Nunc de secunda tituli parte pauca dicenda restant. Generalis enim hic recepta est regula, quod actor sequi teneatur forum rei *l. 2. & 5. C. de iuris. omn. jud.* requiritur itaque ut vocetur reus ad forum competens, quod definitur *locus exercendorum iudiciorum ordinarius, cui reus immediate subiectus est.* Nam extra territorium jus dicenti impune non paretur. Multis vero modis forum competens sortitur reus. 1. Ratione domicilii. 2. Contractus. 3. Delicti. 4. Rei sitæ. 5. Continentiæ causæ. 6. Privilegii.

Ut igitur ordine procedamus, videndum quomodo reus forum sortiatur ratione domicilii, quod trifariam fieri posse dicimus, nam vel respublica, vel origo, vel sua cuique voluntas domicilium facit.

Respublica commune domicilium. & patriam civibus Romanis urbem Romam constituit *l. 6. §. 11. ff. de excus. tut. l. 17. de stat. hom.* unde quilibet Romæ repertus ex quacumq; causa ibidem conveniri potest.

test. attamen excipiuntur, qui jus revocandi domum habent, uti legati, quamvis Romæ ante legationem contraxerint, ut qui judicandi, testimoniiive dicendi gratia evocati, tutelæ reddendæ, aut petendæ restitutionis in integrum causa Romam profecti sunt *l. 2, 8, 25, 26, 28. ff. de judic.* Originis domicilium nanciscitur qui ibi loci, unde vel Pater oriundus, vel in quo ipse natus est *l. 1. §. 6. ff. ad munic.* non enim hic matris attenditur conditio, nisi quis illegitime sit natus, aut privilegio quodam munita sit materna origo, *l. 1. §. ult. ad municipal.* hoc itaque domicilium jure Romano est immutabile, in eoque originarius conveniri potest inventus, licet alibi larem fixerit *arg. l. 6, & 29. & ad municipal. l. unic. C. ubi pet. tut.* Domicilium ex sua cuique est voluntate, ubi quis larem, rerumque, ac fortunarum summam constituit, inde non discessurus, si nihil avocet, unde profectus peregrinari videtur. *l. 7. C. de Incolis.* Liberum illud arbitrium eligendi habitationem impeditur, vel ob defectum consensus, unde impubes domicilium patris, furiosus, quod fuit ante furorem retinere censetur *arg. l. unic. C. ubi pet. tut. arg. l. 20. ff. de stat. hom.* vel ob potestatem maritalem, ob quam uxor sequitur forum, & domicilium mariti, quod & vidua retinet, donec alteri nupserit. *l. 38. §. 3. ff. de municipal. l. 22. ff. eod.*

Contractus ratione in loco, ubi quis contraxit, modo illic inveniat, aut bona habeat, quæ possunt eo absente possideri. *l. 19, 20, 26, 27. ff. de judic.* nisi ejusdem obligationis implementum, solutiove in alium locum sit destinata, aut contrahens inde statim sit discessurus *l. 19. §. 2. & ult. ff. de judic. l. 3. ff. de reb. amb. jud. poss.*

Delicti nomine delinquens ejus judicis forum sortitur, in cujus territorio ipsum inchoatum, vel commissum est, quia delinquendo illi foro se subjecit, ne ergo maleficia maneant impunita reus ubicunque reperiat, apprehendi, accusari, damnarique potest *l. 1, & 2. C. ubi de crimin.* si tamen judex illius loci, ubi delictum perpetratum est, ad se remitti facinorosum velit, necessario remittendum esse puto propter rationes in *l. 28. §. pen. ff. de pœnis l. 3. ff. de re milit.*

Porro forum sortitur reus ubi res sita est contra illum, cum quo de possessione, vel proprietate rei mobilis, vel immobilis experitur, quamvis nec ibi domicilium habeat, nec contraxerit nec deliquerit. *tot. tit. C. ubi in rem act. l. unic. C. ubi de hered. agat.* non enim hic tam personæ, quam rei quæ petitur ratio habetur. Concurrit cum hoc foro domicilii forum, in quo si fuerit actio instituta, reus condemnatus, res vero
de

de qua agitur, alibi sita, petitur a iudice loci rei sitæ, ut sententiam in loco domicilii latam exequatur, & in possessionem mittat. *l. 15. §. 1. ff. de re iudicat. l. 2. C. ubi in rem act. l. unic. ubi de hered.*

Continentia causæ quis forum sortitur, nam si inter plures familiaræ eriscundæ aut communi dividundo agatur, causæ connexitas non est dividenda, sed coram eodem iudice comparere debent, si vero super eadem re alia incidat quæstio, omnes ad eundem iudicem mittendi sunt, ne, quod in uno, eodemque iudicio terminari poterat, apud diversos ventiletur *l. 1. 2. ff. ne quis ad eund. jud. l. 10. ff. de iudic. arg. l. ult. ff. de nox. act.*

Denique reo forum competit privilegii respectu certis personis, vel causis concessi, itaque causæ ecclesiasticæ apud iudices ecclesiasticos, negotia militaria coram ducibus sunt ventilanda *c. 3. x. b. l. 6. C. de iurisd. omn. iud.* Professores, & studiosi in Academia coram Rectore, & Senatu sunt conveniendi, modo re non nomine tantum sint studiosi. *Auth. habita C. ne filius pro patre.* Pupillis viduis, & miserabilibus personis id concessum est, ut Imperator de ipsarum quærelis sola facti veritate inspecta, immediate cognoscat. *l. unic. C. quand. Imp. int. pupill. & vidua.*

C O R O L L A R I A.

I.

IN mutuo sit alienatio.

II.

Quærela inofficiosi testamenti est ipsa hereditatis petitio.

III.

Mulier ratione dotis præfertur creditoribus expressam anteriorem hypothecam habentibus.

IV.

Pater tenetur dotare filiam licet locupletem.

F I N I S.